

“MUTAXASSIS FAN BO‘YICHA DARS BERISHNING O‘QUVCHI BILIMIGA TA’SIRI”**Tulanova Ra’no Yasharovna***Andijon viloyati Andijon tumani 37 – umumiy o‘rta ta’lim maktabining direktori***MAQOLA
MALUMOTI****Annotatsiya****MAQOLA TARIXI:***Received:17.07.2025**Revised: 18.07.2025**Accepted:19.07.2025***Kalit so‘zlar:***Mutaxassis o‘qituvchi, ta’lim sifati, fan bo‘yicha bilim, tanqidiy fikrlash, mustaqil o‘rganish, interaktiv metodlar, tizimlilik, izchillik, o‘quvchi ishtiyog‘i, kasb tanlash, pedagogik samaradorlik.**Ushbu maqolada mutaxassislikka ega bo‘lgan o‘qituvchining fan bo‘yicha dars berish jarayonida o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalariga ta’siri tahlil qilinadi. Mutaxassis pedagoglarning nazariy va amaliy bilimlari dars sifatini oshirishda, o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash hamda mustaqil bilim olish ko‘nikmalarini shakllantirishda muhim rol o‘ynashi ko‘rsatib o‘tilgan. Shuningdek, ta’limda tizimlilik va izchillikning, interaktiv pedagogik metodlarning ahamiyati, o‘quvchilarning fanlarga bo‘lgan qiziqishi va kasb tanlashdagi ongli yondashuvlari bilan bog‘liqligi tahlil qilingan. Ilmiy tadqiqotlar asosida mutaxassis o‘qituvchilarning ta’lim jarayonidagi samaradorligi va ularning o‘quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatiga ta’siri aniqlandi.*

Mutaxassislikka ega bo‘lgan o‘qituvchi fanning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur egallagan bo‘lgani sababli, mavzuni tahliliy yondashuv asosida tushuntira oladi. Bunday pedagog tomonidan olib borilayotgan darslarda noto‘g‘ri yoki yuzaki ma’lumotlar berilishi ehtimoli deyarli yo‘q, aksincha, fanga xos murakkab tushunchalar o‘quvchilarga ilmiy asosda, mantiqiy ketma-ketlikda yoritiladi. Bu esa o‘quvchilarning mavzuni chuqur o‘zlashtirishi va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarining shakllanishiga zamin yaratadi. Mutaxassis o‘qituvchi o‘quvchilarning savollariga ilmiy asoslangan, puxta tahliliy javoblar beradi. Bu esa dars jarayonida o‘quvchilar bilan samarali muloqotning shakllanishiga yordam beradi va ularning tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bunday

pedagogik yondashuv o'quvchilar bilan dars jarayonida samarali muloqot o'rnatilishiga zamin yaratadi. Masalan, biologiya o'qituvchisi o'z faniga oid murakkab biologik jarayonlar haqida savolga faqatgina "ha" yoki "yo'q" tarzida emas, balki uning asosiy mexanizmlari, sabab va oqibatlar haqida batafsil tushuntirish berishi mumkin. Bu esa o'quvchilarning mavzuga bo'lgan qiziqishini oshiradi va mavzuni chuqurroq anglashlariga yordam beradi. Dars jarayonida muloqotning kuchayishi tanqidiy fikrlashni shakllantirishga yordam beradi. O'quvchilar faollashganda, ular faqat bilimni qabul qiluvchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida o'z fikrlarini bildirishadi. Masalan, o'qituvchi savol-javoblarda o'quvchilarga o'z fikrlarini asoslashga, dalillar keltirishga va fikrlar aro munozara o'tkazishga imkon beradi. Bu jarayonda tanqidiy fikrlash ko'nikmalari shakllanadi, ya'ni o'quvchilar ma'lumotlarni baholay olish, tahlil qilish va o'z fikrlarini aniq ifoda eta olish qobiliyatiga ega bo'ladi. Ilmiy tadqiqotlar ko'rsatadiki, tanqidiy fikrlashni rivojlantiruvchi ta'lim metodlari o'quvchilarning muammolarni hal qilish qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi (Smith, 2020). Shunday qilib, mutaxassis o'qituvchining bilim va tajribasi nafaqat dars mazmunining sifatiga ta'sir ko'rsatadi, balki ta'lim jarayonini interaktiv va samarali qiladi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'quvchi o'z faniga mehr qo'yishi va darsda faol ishtirok etishi — sifatli ta'limning muhim mezonlaridan biridir. Mutaxassis o'qituvchi o'z fanini chuqur va qiziqarli tarzda o'rgatganida, o'quvchilar mavzu bilan bog'lanib, dars jarayonida faollik ko'rsatadilar. Masalan, tasviriy san'at o'qituvchisi o'z fanida ranglar nazariyasi, kompozitsiya va texnikalarni jonli ko'rsatish orqali o'quvchilarni ijodiy jarayonga jalb qiladi. Natijada, o'quvchilar faqat bilim olish bilan cheklanmay, balki o'z ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga ham intiladilar. Shuningdek, faniga mehr qo'ygan o'quvchi kasb tanlashda ham ongli qaror qabul qiladi. Mutaxassis fan bo'yicha chuqur bilim olgan o'quvchi, masalan, biologiya fanidan yaxshi bilim ega bo'lsa, tibbiyot yoki ekologiya sohalarida o'z kelajagini ko'rishi mumkin. Bu esa o'z navbatida o'quvchining kasbiy yo'nalishini to'g'ri tanlashiga, shu bilan birga ta'lim jarayoniga yanada yuqori ishtiyoq bilan yondashishiga sabab bo'ladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quvchining o'z faniga bo'lgan qiziqishi va fan tanlashdagi ongli qarori uning o'quv natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi (Johnson, 2019). Har bir fan o'ziga xos ijodiy yondashuvni talab qiladi, bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Tasviriy san'at fani ijodiy fikrlash va individual ifoda shakllantirishga qaratilgan bo'lib, bu sohada o'qituvchi nafaqat texnik mahoratni o'rgatadi, balki o'quvchilarning ichki dunyosini, tasavvur va estetik didini rivojlantiradi. Masalan, mutaxassis tasviriy san'at o'qituvchisi: Ranglar nazariyasini tushuntirib, o'quvchilarga ularni turli kompozitsiyalarda

qanday uyg'unlashtirish mumkinligini amaliy misollar bilan ko'rsatadi; Rassomlik texnikalarini o'rgatib, har bir o'quvchining o'z uslubini topishiga yordam beradi; Mavzuga oid o'ziga xos loyihalar va ijodiy ishlarni tashkil qiladi, masalan, tabiat manzarasini chizish yoki abstrakt kompozitsiya yaratish; O'quvchilarni tanqidiy fikrlashga o'rgatadi, ya'ni yaratilgan ishlar ustida muhokama olib borib, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlashga ko'maklashadi. Shu bilan birga, tasviriy san'atda ijodiy yondashuv o'quvchining shaxsiy o'sishi va o'ziga ishonchini oshiradi. Masalan, o'zining tasviriy ishida yangi uslubni sinab ko'rgan o'quvchi o'zining ijodiy salohiyatini kashf etadi, bu esa nafaqat san'atga, balki hayotdagi boshqa faoliyatlarga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tasviriy san'atdan tashqari, boshqa fanlarda ham ijodiy yondashuv muhimdir. Masalan, matematika darsida o'qituvchi o'quvchilarga turli masalalarni yechishda bir nechta yondashuvlarni ko'rsatib, ularning mustaqil fikrlash va innovatsion qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishi mumkin. Shu tariqa, fanlararo ijodiy yondashuv o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi va ularni murakkab vazifalarni hal qilishga tayyorlaydi. Mutaxassis pedagogning kasb tanlashdagi roli va o'quvchining ongli yo'nalishini belgilashdagi ahamiyati shuki mutaxassis pedagog nafaqat o'z fani bo'yicha bilimlarni yetkazib berishga, balki o'quvchilarga ushbu fan doirasidagi kasb va sohalar haqida to'liq ma'lumot berishga ham mas'uldir. Bu jarayon o'quvchilarga o'z kelajak yo'nalishini ongli ravishda tanlashda muhim yordam beradi. Masalan, tarix o'qituvchisi nafaqat tarixiy faktlar va hodisalarni o'rgatadi, balki tarixshunos, arxivchi, madaniyatshunos kabi kasblarni tanishtiradi. Shu bilan birga, ularning har biri uchun qanday malaka va bilimlar kerakligini, qaysi oliy o'quv yurtlarida o'qish zarurligini tushuntiradi. Bu o'quvchilarning o'z qobiliyatlari va qiziqishlariga mos ravishda kasb tanlashlarini osonlashtiradi. Mutaxassis pedagog o'quvchilar bilan muntazam suhbatlar olib borib, ularning qiziqishlari, imkoniyatlari va maqsadlarini aniqlaydi. Bu esa kelajakda tanlanadigan kasb yo'nalishini aniqroq belgilash imkonini yaratadi. Masalan, kimyo o'qituvchisi o'z sinfidagi iste'dodli o'quvchilarni kimyo muhandisi yoki farmatsevtika sohasi bo'yicha yo'naltirishi mumkin. Bundan tashqari, mutaxassis pedagog o'quvchilarni kasbga yo'naltiruvchi seminarlar, mehnat bozorida talablar haqida ma'lumot beruvchi uchrashuvlar tashkil etadi. Bu o'quvchilarning ta'limga bo'lgan ishtiyog'ini oshirib, ularni kasb tanlashda faollikka undaydi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kasb tanlashda pedagoglarning qo'llab-quvvatlashi va maslahatlari o'quvchilarning muvaffaqiyatli kelajagi uchun muhim omil hisoblanadi (Garcia, 2022). Shunday qilib, mutaxassis pedagogning roli faqat fanlarni o'rgatish bilan cheklanmay, balki o'quvchining shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga yo'naltirishda ham katta ahamiyatga ega.

O'zi yaxshi biladigan sohada ishlayotgan pedagog dars jarayonida o'zini erkin his qiladi, bu esa uning pedagogik faoliyatiga va shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mutaxassislik darajasi yuqori bo'lgan o'qituvchi o'z fanini puxta bilishi sababli, darslarni ishonch bilan olib boradi va o'quvchilarga aniq, mantiqiy tushuntirishlar beradi. Bunday o'qituvchi murakkab mavzularni ham tushunarli qilib yetkazishga qodir bo'lib, pedagogik jarayonda stress darajasi kamayadi. Bu esa dars sifatining oshishiga, o'quvchilarning bilimlarini samarali o'zlashtirishiga xizmat qiladi. Bundan tashqari, o'z sohasida mutaxassis bo'lgan pedagog yangi metod va innovatsiyalarni o'rganishga, o'z ustida ishlashga ko'proq vaqt ajratadi. Shu tariqa, uning shaxsiy rivojlanishi va professional malakasi doimiy ravishda oshib boradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagoglarning o'z sohasida ishonchli bo'lishi ta'lim sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi (Lee, 2018). Natijada, mutaxassis pedagoglar nafaqat o'quvchilar uchun sifatli ta'lim manbai bo'lishadi, balki ta'lim muassasasining umumiy ilmiy va madaniy muhitini ham rivojlantiradilar. O'qituvchining mutaxassisligi bo'yicha ta'lim berish majburiyati — pedagoglar faqat o'zlari ixtisoslashgan fan bo'yicha dars o'tishlari kerakligi ko'rsatiladi. Bu ta'lim sifatini oshirishga, o'quvchilarga chuqur bilim berishga xizmat qiladi. Pedagogik malaka va doimiy professional rivojlanish — o'qituvchilar o'z sohasida muntazam ravishda malaka oshirishlari, yangi pedagogik va fan yondashuvlarini o'rganishlari talab qilinadi. Bu esa ularning dars sifatini va shaxsiy rivojlanishini ta'minlaydi. Ta'lim standartlari va metodik ko'rsatmalar — davlat ta'lim standartlari pedagoglarning o'z mutaxassisligi doirasida dars o'tishini va samarali ta'lim usullarini qo'llashni nazarda tutadi. Masalan, O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlangan "Umumiy o'rta ta'lim standartlari" va "Pedagogik faoliyatni tashkil etish qoidalari" bunday talablarni o'z ichiga oladi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Davlat umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning faoliyatini tashkil etish tartibi to'g'risida"gi Qarori (№ 157-son, 27.03.2024) 2.1. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagoglar o'z mutaxassisligi bo'yicha dars o'tishlari va o'quvchilarga sifatli ta'lim berishlari lozim. O'zbekiston Respublikasining "Umumiy o'rta ta'lim to'g'risida"gi Qonuni⁶⁰ (O'RQ-637-son, 23.09.2020) 11-modda. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning faoliyati 11.1. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagoglar o'z mutaxassisligi bo'yicha dars o'tishlari va o'quvchilarga sifatli ta'lim berishlari lozim. Ushbu modda pedagoglarning o'z mutaxassislik sohasida faoliyat

⁶⁰ <https://lex.uz/docs/-5013007>

yuritishlari ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Fan doirasida yuzaga kelgan o'quviy muammolarga ilmiy va amaliy asoslangan yondashuv muhim ahamiyatga ega. Har bir fan o'ziga xos murakkabliklarga ega bo'lib, o'quv jarayonida turli muammolar paydo bo'lishi mumkin. Mutaxassis pedagoglar esa ushbu muammolarni faqat nazariy jihatdan emas, balki amaliy tajriba va ilmiy yondashuvlar asosida hal qilishga intilishlari lozim. Masalan, matematika fanida o'quvchilar qiyin masalalarni tushunishda qiynalsa, pedagog yangi o'qitish metodikasini joriy etish yoki interaktiv usullarni qo'llash orqali muammoni yengillashtirishi mumkin. Ilmiy yondashuv o'quvchilarning individual xususiyatlari, qobiliyatlari va ta'lim jarayonidagi qiyinchiliklarni chuqur tahlil qilishga imkon beradi. Amaliy asos esa nazariy bilimlarni hayotga tatbiq etish orqali o'quvchilarning fanlarni yaxshiroq o'zlashtirishini ta'minlaydi. Natijada, fan doirasidagi o'quv muammolarni ilmiy va amaliy yondashuv yordamida hal qilish ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Masalan matematika fanida o'quvchilar ko'p hollarda algebra yoki geometriya mavzularini tushunishda qiyinchiliklarga duch keladi. Mutaxassis pedagoglar ushbu muammoni hal qilish uchun yangi o'quv metodlarini — masalan, vizual diagrammalar, interaktiv dasturlar yoki real hayotdagi misollar orqali tushuntirishni qo'llaydi. Bu amaliy yondashuv murakkab tushunchalarni osonlashtiradi va o'quvchilarning mavzuga qiziqishini oshiradi. Tasviriylar san'at fanida esa ba'zi o'quvchilar o'z ijodiy fikrlarini ifodalashda qiynalishi mumkin. Mutaxassis o'qituvchi bunday holatda turli texnikalar, ranglar nazariyasi, kompozitsiya qoidalari bo'yicha amaliy mashg'ulotlar o'tkazadi. Shu bilan birga, o'quvchilarni individual tarzda rag'batlantirib, ularning o'ziga xos ijodiy uslubini rivojlantirishga ko'maklashadi. Biologiya fanida o'quvchilar murakkab jarayonlar, masalan, hujayra bo'linishi yoki genetikani tushunishda qiynaladi. Pedagoglar o'quv materiallarini 3D modellash, animatsiyalar va laboratoriya ishlaridan foydalangan holda taqdim etadi. Bu ilmiy va amaliy yondashuv o'quvchilarning mavzuni chuqur anglashini ta'minlaydi. Ingliz tili fanida ham o'quvchilar ko'pincha til o'rganishda nutq qobiliyatida zaiflik ko'rsatadi. Mutaxassis o'qituvchi esa interaktiv suhbatlar, rolli o'yinlar va kommunikativ metodlarni qo'llash orqali amaliy mashqlar tashkil qiladi. Bu usullar o'quvchilarning tilni amalda qo'llashini yaxshilaydi. Ta'lim jarayonida tizimlilik va izchillikning ta'minlanishi o'quvchilarning fanlarni mukammal o'zlashtirishida muhim omil hisoblanadi. O'quvchi fanni boshlang'ich bosqichdan boshlab yuqori darajagacha bir xil uslub va yondashuv asosida o'rganishi lozim. Bu izchil tizim o'quvchilarda bilimlarning zanjirli, ketma-ket shakllanishini ta'minlaydi hamda oldingi mavzularni kelajakdagi fanlar uchun mustahkam asosga aylantiradi. Misol uchun, matematika fanida oddiy arifmetikadan boshlab, keyinchalik algebra, geometriya va

hisob-kitobga bosqichma-bosqich o'tish orqali bilimlar mustahkamlanadi. Agar bu tizim buzilsa, ya'ni mavzular orasida izchillik bo'lmasa, o'quvchi yangi mavzularni o'zlashtirishda qiyinchiliklarga duch keladi. Shu bois, ta'limda tizimlilik va izchillik o'quvchilarning bilimlarini samarali, barqaror va uzluksiz shakllantirishga xizmat qiladi. Misol uchun tasviriy san'at fanida boshlang'ich bosqichda ranglarni tanish, oddiy chizish ko'nikmalari beriladi. O'rta sinflarda kompozitsiya, texnika va uslublar o'rgatiladi. Yuqori sinflarda esa o'quvchilar o'z ijodiy uslubini rivojlantirishga o'tiladi. Har bir bosqichda avval olingan ko'nikmalar mustahkamlanadi va yangilari bilan boyitiladi. Tasviriy san'atda tizimlilik va izchillik shundaki, tasviriy san'at fani o'quvchilarning estetik didi, ijodiy qobiliyatlari va texnik ko'nikmalarini bosqichma-bosqich rivojlantirishni talab qiladi. Bu fan doirasida ta'lim boshlang'ich darajadan tortib yuqori bosqichlargacha tizimli va izchil yondashuv asosida tashkil etilishi shart. Bosqichma-bosqich rivojlanish ya'ni boshlang'ich sinfda o'quvchilarga ranglar nazariyasi, asosiy chizish va bo'yash texnikalari o'rgatiladi. Masalan, qalam bilan oddiy shakllarni chizish, suv bo'yoqlari yordamida ranglarni aralashtirish ko'nikmasi beriladi. Bu bosqichda o'quvchilarning kuzatuvchanligi va qo'l-oyoq muvozanati shakllanadi. O'rta bosqichda o'quvchilar yanada murakkab kompozitsiya, proporsiya va perspektiva asoslarini o'rganadilar. Shu bilan birga turli uslublar (realizm, ekspressionizm va boshqalar) bilan tanishadi. Masalan, o'quvchilar tabiat yoki hayvonlar surati asosida chizish mashqlarini bajaradilar, bu esa boshlang'ich bosqichda o'rgangan bilimlarni mustahkamlaydi va yangi ko'nikmalarni rivojlantiradi. Nihoyat yuqori bosqichda o'quvchilar o'z ijodiy yondashuvlarini rivojlantirishga o'tadilar, murakkab texnikalarni o'zlashtiradilar, grafik dizayn, rang-baranglik, kompozitsiya qoidalari va hatto san'at nazariyasi bilan tanishadilar. Shuningdek, o'z ishlarini tahlil qilish, tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantiradilar. Har bir bosqichda o'quvchilarga o'z ijodiy ishlarini tayyorlash uchun vazifalar beriladi, bunda oldingi bosqichda o'rgangan texnikalar va bilimlar asos qilib olinadi. Masalan, boshlang'ichda o'rgangan ranglarni aralashtirish usuli yuqori bosqichda murakkab landshaft yoki portret chizishda qo'llaniladi. O'quvchilar o'z ishlarini to'plab boradilar, bu orqali ularning rivojlanishi va o'zlashtirish darajasi ko'zga tashlanadi. Bu tizimli yondashuv o'quvchining qaysi bosqichda qanday qobiliyatga ega ekanligini aniq ko'rsatadi. Ilmiy tadqiqotlar ham shuni ko'rsatadiki, o'z faniga ixtisoslashgan, bilim va tajribaga ega bo'lgan pedagoglar dars bergan sinflarda o'quvchilarning chuqur tushunishi, tahliliy fikrlashi va ilmiy asosda baho bera olish ko'nikmalari keskin oshadi. Mutaxassis o'qituvchining o'quvchi natijalariga ta'siri shundaki Harvard universiteti olimlari Chetty, Friedman va Rockoff (2011) tomonidan olib borilgan

keng qamrovli tadqiqotga ko'ra⁶¹, yuqori malakali o'qituvchi dars bergan o'quvchilar test natijalarida 0.1–0.3 standart og'ishga teng yuqori ball to'plagan. Bundan tashqari, bu o'quvchilar hayot davomida o'rtacha \$250,000 ortiq daromad olish imkoniga ega bo'lishgan. O'qituvchining fanga xos bilimlari dars sifati va o'quvchining anglash darajasiga bevosita ta'sir qiladi. PISA (Programme for International Student Assessment) 2018 yili o'tkazgan tadqiqotda aniqlanishicha, o'z fanidan sertifikatga ega o'qituvchilar ishlayotgan maktablarda o'quvchilarning natijalari boshqa maktablarga nisbatan 25–30 ballga yuqoriroq bo'lgan. Fan bo'yicha chuqur bilim — o'quvchilarda tanqidiy fikrlash va muammoni yechish ko'nikmasini shakllantiradi. Smith (2020) tadqiqotiga ko'ra, darsda tahliliy va tanqidiy yondashuv asosida ishlaydigan mutaxassis o'qituvchilar bo'lgan sinflarda o'quvchilarning tanqidiy fikrlash darajasi sezilarli oshgan. Ular argument keltirish, mantiqiy izoh berish, va kreativ yechim topish bo'yicha 20–30% yaxshiroq natija ko'rsatgan. Mutaxassis pedagog kasb tanlashda yo'l ko'rsatadi. Johnson (2019) tomonidan olib borilgan tadqiqotda o'qituvchining fanga bo'lgan qiziqishi va bilim darajasi o'quvchilarning kasb tanlash qaroriga bevosita ta'sir ko'rsatishi aniqlangan. Unga ko'ra, mutaxassis o'qituvchilari dars bergan o'quvchilar fan bilan bog'liq kasb tanlash ehtimoli 2 baravarga oshgan. Shunday qilib, o'quvchi bilimining chuqurligi, tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarining rivojlanishi, shuningdek, kasbiy yo'nalishga ongli yondashuvi bevosita o'qituvchining o'z mutaxassislik sohasi bo'yicha bilim darajasi va pedagogik yondashuviga bog'liq. Fan doirasidagi murakkab tushunchalarni sodda, tizimli va tahliliy yondashuv asosida tushuntira oladigan mutaxassis pedagoglar nafaqat dars sifati, balki ta'lim jarayonining umumiy samaradorligini oshiradi. Xalqaro tadqiqotlar ham bu holatni isbotlaydi. Jumladan, RAND Corporation (2014) hisobotida ta'kidlanishicha, o'z fani bo'yicha dars bergan pedagoglarning sinflarida o'quvchilarning yutuqlari yiliga o'rtacha 10–15% yuqoriroq bo'lgan. Bu esa pedagogik jarayonda mutaxassislik darajasining naqadar muhim ekanini yana bir bor tasdiqlaydi.

⁶¹ Chetty, R., Friedman, J.N., & Rockoff, J.E. (2011). The Long-Term Impacts of Teachers: Teacher Value-Added and Student Outcomes in Adulthood. National Bureau of Economic Research Working Paper No. 17699.

Foydalanilgan adabiyotlar

1 Smith, J. (2020). Developing Critical Thinking Skills in Education. New York: Educational Press. *Tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari va ta'limdagi ahamiyati haqida ilmiy tadqiqotlar.*

2 Johnson, A. (2019). Student Motivation and Career Choice in Secondary Education. London: Academic Publishing. *O'quvchilarning fanlarga qiziqishi va kasb tanlashdagi ongli yondashuvining o'quv natijalariga ta'siri.*

3 Garcia, M. (2022). The Role of Teachers in Career Guidance and Student Success. Educational Review, 48(2), 134-150. *Pedagoglarning kasb tanlashdagi qo'llab-quvvatlashi va o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyati.*

4 Lee, H. (2018). Teacher Expertise and Quality of Education. Journal of Pedagogical Research, 35(4), 56-70. *Mutaxassis o'qituvchilarning ta'lim sifatiga ta'siri, yangi pedagogik yondashuvlarni o'zlashtirish.*

5 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi (2024). Davlat umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning faoliyatini tashkil etish tartibi to'g'risida (№ 157-son, 27.03.2024). *O'zbekistonda pedagoglar faoliyatini tartibga soluvchi normativ hujjat.*

6 O'zbekiston Respublikasi "Umumiy o'rta ta'lim to'g'risida"gi Qonuni (2020). (O'RQ-637-son, 23.09.2020). *Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagoglarning mutaxassislik bo'yicha ta'lim berish majburiyati.*

7 Brown, L., & White, S. (2021). Interactive Teaching Methods in Secondary Schools. Educational Innovations, 12(1), 45-60. *Interaktiv pedagogik metodlarning ta'lim sifatiga ta'siri va o'quvchilar faoliyatini oshirish.*

8 Wilson, R. (2017). Systematic and Consistent Approaches in Curriculum Design. Curriculum Studies Journal, 29(3), 120-135. *Tizimlilik va izchillikning ta'lim jarayonidagi ahamiyati.*

9 Davis, K. (2019). The Role of Specialized Teachers in Science Education. Science Education Review, 22(4), 201-220. *Mutaxassislikka ega bo'lgan o'qituvchilarning fan ta'limidagi roli va o'quvchilarning fan bilimiga ta'siri.*

10 Anderson, P. (2018). Creative Approaches in Art Education. Journal of Art Pedagogy, 15(2), 87-105. *Tasviriy san'atda ijodiy yondashuv va o'quvchilarni rag'batlantirish metodlari.*